

Noc a den na skále s paní Mlhou

Ano, je to tady. Další rok dospěl ke svému vyvrcholení. K této noci jsem vyhlížel jako zamilovaný pár ke své noci svatební – kdy konečně uzraje ten správný čas. Uzávrať každoročně na konci října. A tuto říjnovou svatební noc můžu mít každoročně a přitom s čistým svědomím; v některých věcech je polygamie dovolená. Pokaždé je to noc plná vzrušení od večera až do rána. A také je to pokaždé s mírnou nejistotou: Jak to dopadne, naplní se očekávání? Přejde?

Tak stojím na hraně skalní stěny, vysoko nad okolní krajinou, a vyhlížím svou milovanou, zda se letos znovu dostaví a jaké šaty bude mít. Ale chce to trpělivost. Ženy jsou rozmarné a mlha i krajina jsou rodu ženského. Však času je dost, muž musí přijít na rande i na svatbu o něco dřív, s kyticí v ruce. Místo kytice mám dva foťáky, několik objektivů a stativ. Taky celtu a spacák, ale ty zůstanou stranou, protože tato svatební noc se neodehrává na loži. Leda v případě, že by ji něco překazilo – to jsou paradoxy... Třeba mrak a déšť. I to znám, to je pak velká frustrace...

Je teprve časný večer, večer předposledního říjnového pátku, jako každoročně. Tma tmoucí, však už se brzy stmívá, cesta nahoru nebyla prosta bloudění. Ale našel jsem, skalní ostroh na vrcholu stolové hory má všechny náležitosti: otevřený obzor na východ, jih i západ a místečko chráněné před větrem. Nevěsta se teprve připravuje dole v údolí nad hladinou řeky, ale družičky jsou na místě v plném počtu. Drobné, ale zářivé. Znáám se s nimi dobře, můžu se na ně spolehnout, každý rok se všechny dostaví. Tak se, čekající na nevěstu, zdravíme. Nad západem se chystá k odchodu letní trojice Vega-Deneb-Altair se svou družinou, nad jižním obzorem právě kulminuje Pegas s Andromedou. Mezi tím, nad siluetou sousední stolové hory, vidím rybí tlamu Fomalhauta a Vodnářův škopíček. Pokouším se o dohodu: „Vid', že ho dnes ani zítra nebudě na nás vylévat?“ (Skončíme na kompromisu: pršet bude, ale až zítra večer.) Naší debatě s Vodnářem mírně brání předúplňkový Měsíc, který právě v těch místech rozsvěcuje krajky vysoké oblačnosti. Jeho hlavní role ještě nadejde, bude jedním ze dvou kněží dnešního obřadu. Hlavní scéna je ovšem na jihovýchodě, odtud očekávám příchod své milované i nejvyššího kněze – Slunce. Teď tam právě vychází rudé oko Býka Aldebaran ve společnosti Hyád, o trochu výš již vystoupaly Plejády, klenot podzimní oblohy. Je to dobré, pořád jich ještě napočítám devět, jako za mlada... A pod nimi zaoblený kužel erbovní hory tohoto kraje a okolo něho další důvěrně známé špičaté siluety, všechny drahé a milé srdcím nás, severočeských vandráků. I jim mávám na pozdrav, i ony mají nezastupitelnou roli v mé velké noci.

Vím, že bych měl aspoň na chvíli zalézt do spacáku a pokusit se spát, ale ono to nejde. Obřad už totiž začal. Je to velkolepá show. Veliké je všechno. To první – prostor. Pod nohama mám sto metrů kolmé hloubky, téměř letecký zážitek. Stěnami tohoto chrámu jsou obzor a nebeská klenba; co jsou proti tomu divadla a koncertní sítě... Aha, no jistě, to druhé – hudba – zde také nechybí. Jeden muzikant kdysi definoval, že „ticho je hudbou, má-li funkci pauzy“. Jaký omyl! Právě ticho dovede být jedním z nejsilnějších

hudebních a estetických zážitků. Ticho dokáže být stejně uchvacující jako kóda Beethovenovy symfonie. Nynější ticho je velkolepé právě jako ten prostor. Oba dojmy – zrakový i sluchový – jsou mohutné, ale nikoliv drtivé. Nic, co by člověka utlačovalo a zatlačovalo, co by připomínalo jeho nicotnost. Naopak, je to podobné mateřskému objetí. Možná i té svatební noci. Nebo ještě silnějšímu mystickému zážitku. Pozvání – přijetí – objetí – sebeode-

vzdání – splynutí – vystoupení ze sebe sama – vyvanutí neboli nirvána. Ne, tak daleko jít nechci, nirvána je vyvanutím do nicoty, do nebytí. Utíkat do nicoty nemám, skeptický pohled buddhismu na svět je mi cizí. Ale na chvíli splynout s krajinou, s vesmírem – to je vzácná příležitost, očištná a posilující... Tak dlouho bez hnutí stojím, pohlcen tichem a prostorem. Vzduch se ani nehne, není teplo ani zima, zmizely zvuky, vůně i pachy i chuť. Ani dýchat není zapotřebí. Čas se zastavil, zůstal jen stříbrný třpyt Měsíce.

Tichý, ale ostrý hvízd kolem letícího netopýra mě vrací do reality. Díky, kolego! Jdu si aspoň na dvě hodiny zdřímnout. Ne déle, protože ta očekávaná je nevyzpytatelná a může přijít kdykoliv. Přesně jako v Ježíšově podobenství o družičkách: „Bděte tedy, protože neznáte den ani hodinu!“ (Matouš 25,1-13). A opravdu, ještě dost zbývalo do půlnoci, když se objevila. Nepospíchala. Nějakou dobu se jentak převalovala ve svém loži – v kaňonu velké řeky hluboko pode mnou.

Znovu jsem na skalní hraně a exponuji jeden snímek za druhým. Ono to při pětiminutových expozicích nejde moc rychle, za hodinu jich stihnu udělat tak pět. A přitom přebíhat mezi východním a západním okrajem vrcholu, protože drama se rozjíždí na všech stranách. Paní (nebo ještě slečna?) Přízemní Mlha zatím rozprostírá své bělostné šaty po pláních kolem řeky. Šaty má průsvitná a dovede s nimi čarovat, decentně zahalovat a odhalovat,

jak to jenom ženy umí... Měsíc jí přitom zdatně asistuje, jistě to mají spolu předem domluvené. Krátce po půlnoci je široké okolí řeky a krajina na jejím druhém břehu jedním stříbrně zářícím jezerem. Nad tím vychází nejbohatší partie hvězdného nebe – zimní souhvězdí Orión, oba jeho psi Sírius a Prokyón, Blíženci a pás Mléčné dráhy mezi

nimi. Zdejší krajina je členitá, takže z jezera ještě vystupuje řada ostrovů – kopců a drobnějších stolových hor.

Celé to drama je převelice barevné, i když vlastně založené na kontrastu pouhých dvou barev: ohnivě oranžové a ledově stříbrné. Na obloze kontrastuje rudá Betelgeuze v rameni Orióna s namodralým Síriem. Na obzoru je ostře vykreslená čára reliéfu hor na pozadí sodíkově oranžového světla měst. Pod tím mlžné jezero, v měsíčním světle připomínající ledovec. Jen tam, kde pod sebou skrývá

město či vesnici, je oranžová skvrna jako lávové jezero. Láva a led, jako někde na Islandu...

Ale to už ona dáma odhodila veškeré zábrany a z cudné měsíční Artemidy se stává rozvášněná Afrodita. Inu, svatební noc... Bílá hladina stoupá a přitom začíná téct, bouřit, pěnit. Z poklidného jezera se během chvíle stala prudká povodeň. Přes nižší kopce se převalují vlny, tříští se o ně, ustupují a znovu útočí, až kopec–atol zmizí pod hladinou docela.

Před ránem Měsíc usoudil, že svou roli dobře schrál (potlesk!) a s poklonou se odebral za západní obzor. Místo něho se ale do hry vložili jiní nebeští herci. Zpoza východního obzoru vyskočil Lev a pod jeho břichem si daly rande (no dobře, konjunkci) tři jasné planety: Venuše, Jupiter a Mars. A je to konjunkce opravdu těsná, jaká se povede jednou za několik let. Tři drahokamy na jediném

šperku. A právě dnes! Tohle se režisérovi opravdu povedlo. Ale těch šperků na obloze je víc. Vlevo od Lva se jemně třpytí chomáček Vlasů Bereniky, nad Lvem je Rak, což

jsou sice jen dvě nenápadné hvězdy, mezi nimi ale nádherná, i okem jako bledá skvrnka viditelná hvězdokupa Jesličky. Hvězdy se jmenují Jižní a Severní oslík, však se krmí u Jesliček. Foťák s teleobjektivem poslouží jako dalekohled.

Děj pod oblohou začíná připomínat potopu světa. Pod zpěněným bílým mořem zmizela krajina až k vysokým skalním stěnám za řekou, až k horám na obzoru. Vzpomínám na předcházející díly seriálu. Loni, to jsem stál támhle na té skále naproti, to bylo mlhy až příliš, půlku noci jsem nic neviděl. Předloni zas támhle nad tou známou roklí. Zaplňovala se tenkrát bílou kaší úplně stejně jako dnes, jen jsem se díval opačným směrem. I rokle u paty mé skály se plní mlžným příbojem, z hřebenů nad nimi vystupují nad mraky už jen nejvyšší stromy. Pak se odhalí, vystoupí jako hřbet černé velryby, aby se přes ně vzápětí převalila další mračná vlna...

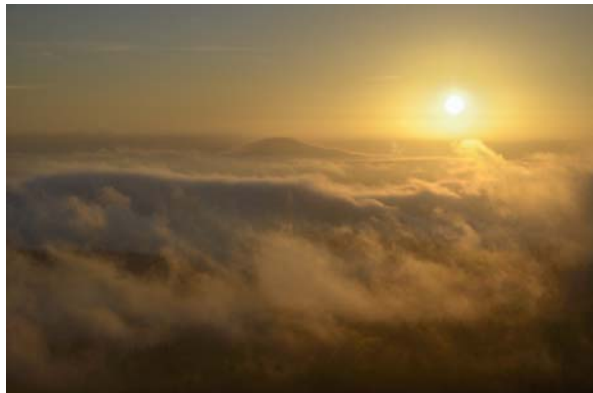
A drama spěje k vrcholu. Nad jihovýchodním obzorem se rozsvěcuje zlatavě růžový proužek. Nejdřív sotva postřehnutelný, hvězdy nijak nerušící. Zvolna nabírá na intenzitě,

rozšiřuje se a v jeho středu se vydělí sytější pásmo. To se chystá slavnostní vstup nejvyššího kněze právě probíhajícího obřadu. Už není noc, ale ještě není den. *Jitřenka* předchází Slunci. Starověk tímto slovem neoznačoval planetu Venuši v její ranní fázi, ale právě ten pruh prvního světla dne nad východním obzorem. Jitřenka, zora, aurora – konec tmy, příslib a náznak očekávaného vítězství světla. Mocná bohyně

Aurora otvírá své oko na svět. První paprsky zpoza obzoru – to jsou její řasy. I to patří k obrazu svatební noci. V nádherné Písni Šalamounově vyhlíží milý svou nevěstu s chvalozpěvem: „Kdo je ta, jež jak Jitřenka shlíží, krásná jako Luna, čistá jako žhoucí Slunce, strašná jako vojsko pod praporci?“ (Píseň 6,10) Naopak, když zoufalý Jób proklínal den svého narození, myslel také na noc, kdy byl počat, a chtěl, aby ta noc nikdy nepřešla v den: „Ta noc ať je neplodná ... Hvězdy ať se zatmí, nežli začne svítat, ať nevzejde světlo, když je bude očekávat, aby nespátřila řasy zory.“ (Jób 3,7-9) Zora, úsvit – nekrásnější fáze dne. Plná naděje a očekávání. Blaze tomu, jehož život je ve znamení zory!

Scéna se rychle mění. Obloha bledne, hvězdy ustupují, brzy z nich zůstane jen ona jasná trojice planet. A jako v dobře napsaném dramatu, před vrcholem nastane chvíle ztišení. Mračné moře se na chvíli zklidní a poklesne. Pak ale zavane vítr, moře se zvedne, vlny pohltí dosud vyčnívající vrchol Růžáku ... a na obzoru se objeví zářící oblouček. Zvedá se, roste, ve zvrstveném vzduchu získává tvar Džoserovy stupňovité pyramidy (která prý skutečně měla zobrazovat rodící se Slunce), až se nakonec celý sluneční kotouč

odlepí od obzoru. Připadám si jako staroegyptský kněz vítající nové zrození nejvyššího božstva. S výhradou, že ten nejvyšší božský titul patří někomu jinému. Sláva, podařilo se, i dnes to dobře dopadlo. Je to důvod k podivu a vděčnosti? No samozřejmě!

Pro mě drama ještě zdaleka nekončí, teď teprve přijdou nejlepší čísla. Taková, jaká dokáží vykouzlit jen nízké

Slunce a nízké mraky. Třeba když vyčnívající stromy vrhají stíny do té bílé vrstvy. Nebo když jimi mrak protéká a pak padá dolů ze srázu – jako by byl učesaný hřebenem.

Letová hladina mraků se blíží k temenu mé stolové hory. Teplé sluneční světlo rozzářilo zlato v jejím brokátovém šálu. Zlaté plíšky jsou dvojího druhu. Světlejší, zářivější březové. A sytější, ryzejší, ušlechtilejší bukové. Na pískovcích nemáme javory s jejich širokou škálou podzimních barev. Ale v té zlaté nemají buky konkurenci. Je to jako dokonalý obraz malovaný pouhými čtyřmi barvami: černá skála, modré nebe, bílé mraky pod námi, zlato ve větvích; k tomu ještě trochu zelené na borovicích. Vítr přináší mlžné vlny, které vše zastírají a zjemňují, vytvářejíce tisíce odstínů, polotónů a světelných přechodů.

Slunce stoupá a sílí, stále ostřejší vítr cupuje mrak, jako by to byl chomáč vaty. Moje dáma tuto svatební noc dlouho nepřezijí. Nemusím si proto připadat krutě jako princ Šahriar. Přišla sama dobrovolně, rozdala krásu a rozplynula se do nebytí, dosáhla nirvány. Krátce před polednem je už krajina zcela bez mlhy, představení skončilo. Brzy sem dorazí dnešní první turista a já se odeberu jinam, obdivovat polyfonii slunečních paprsků, skalních štěrbin, zlatých stromů a jezírek ve skalních mísách. To už je ale jiný příběh...

P. S. Tento příběh se odehrál přesně tak, jak je popsán. Jeho fotografické převyprávění lze nalézt na adrese: <http://netopejr.roverky.cz>, kapitoly *Českosaské Švýcarsko – Noc na Zschirnsteinu* a následující.

Netopejr